Krejčová, Elena

Nová konverzační příručka bulharštiny

Porta Balkanica. 2010, vol. 2, iss. 2, pp. 78-80

ISSN 1804-2449

Stable URL (handle): https://hdl.handle.net/11222.digilib/135299
Access Date: 19. 02. 2024
Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

MUNI ARTS Masarykova univerzita Filozofická fakulta

Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University
digilib.phil.muni.cz

Elena Krejčová

Nová konverzační příručka bulharštiny

Na začátku roku 2010 vydalo nakladatelsví Lingea česko-bulharskou konverzaci (*Bulharština. Konverzace se slovníkem a gramatikou*, Brno 2010, 320 s.). Nakladatelství Lingea se specializuje na vydávání slovníků a konverzací (nejen) evropských jazkyků. Tato konverzace pokračuje v tradici vydávání konverzačních příruček v Bulharsku a v Česku, které vyšly koncem minulého a začátkem tohoto století (tady bychom mohli zmínit např. *Българско-чешки разговорник,* vyd. Hermes, Sofie /2003/, *Česko-bulharská konverzace*, vyd. Hermes, Sofie /2003/, *Българско-чешки разговорник* autorky Valentiny Cvetkovové /2001/ nebo *Българско-чешки разговорник* autorů Dobromira Grigorova a Atanase Zvezdinova /2001/; z českého prostředí pak *Česko-bulharská konverzace* autorky Sirmy Zidaro-Kounové /2006/, *Bulharština: praktický jazykový průvodce* manželů Raevových /1997/ aj.).

Obdobně jako všechny konverzace tohoto formátu, i nová česko-bulharská a bulharsko-česká konverzace je určena především českým turistům, kteří se rozhodli navštívit Bulharsko, nebo osobám, které uskutečňují svůj první kontakt s bulharojazyčným prostředím na základní každodenní komunikativní úrovni; těm pak slouží k zjednodušení kontaktů a k orientaci v každodenních situacích. Důraz je kladen na aktivní praktickou komunikaci, přitom publikace se snaží o maximální přehlednost. Nová konverzace obsahuje 2600 vět a frází, které jsou strukturovány tematicky, 1600 slov a slovních spojení v jednotlivých tematických okruzích, 6000 hesel ve slovníčku připojeném na konci konverzace, různá doporučení praktického charakteru, která pomáhají cizinci k pochopení místní mentality a každodenního běžného života, užitečné přílohy – např. praktické informace pro turisty ohledně městské, meziměstské a mezinárodní dopravy (ačkoliv zarážející je, že u leteckých společností, které provozují pravidelné linky do Sofie, není uveden český národní dopravce České aerolinie – viz str. 306 – a také třeba tvrzení na str. 311, že se domluvíte celkem dobře rusky, hůře nebo špatně německy, málo a špatně anglicky, třebaže na začátku konverzace se – dodejme že správně – uvádí, že nejrozšířenějším cizím jazykem používaným v Bulharsku je právě angličtina), údaje o nejzajímavějších bulharských pamětihodnostech, narazíme i na odkazy k nalezení ubytování, informace o nakupování, lékařské péči poskytované cizincům atd. – konverzace obsahuje v kostce vše podstatné, co by turista mohl využít.

Základní část je rozdělena do několika tematických okruhů: *Čísla, Všeobecné výrazy, Určování času, Barvy a rozměry, Veřejné nápisy, Cestování,*

Ubytování, Stravování, Na dovolené, Sport a volný čas, Nakupování, Nouzové situace, Bydlení, Rodina, Práce a brigáda, Komunikace. To, co odlišuje právě tuto konverzaci od obdobných publikací, je mimořádně rozsáhlý jazykový materiál, který autoři vměstnali do každého jednotlivého sémantického pole ve snaze o maximální obsažení a vyčerpání daného tématu a o nalezení „odpovědi pro každou situaci". Kromě frází ze standardních komunikativních situací autoři po každém podtématu připravili i malý slovníček, přitom slova z něho se dají úspěšně začlenit do výše uvedených frází. Autoři přitom uvádějí nejen slova s nejvyšší frekvencí výskytu, ale snaží se o to, aby se tematicky obsáhl co největší rozsah slov, a tak se tyto slovníčky často mění ve specializované terminologické minilexikony (např. výrazy spojené se sportovní tematikou v celé kapitole *Sport*, technická terminologie v podkapitole *U počítače* nebo výrazy z kapitoly *Nouzové situace*), jejichž význam spočívá mj. v tom, že většina slovních výrazů v nich obsažených v dosud vydaných slovnících chybí. Za pozornost stojí detailní zpracování lexika v kapitole *Na dovolené*, podkapitola *Flirtování* s hovorovým až slangovým výrazivem. Celkově by se dalo říct, že objem uvedených frází a slov přesahuje očekávání daná kapesním formátem vydání. Autorům příručky se přitom v naprosté většině případů podařilo uvést přesný překlad slov, slovních spojení či frází, anebo úspěšně nalezli vhodný funkční ekvivalent (třeba u frazeologizovaných slovních spojení – př. na str. 174: *Je to celý tatínek – Кожата е одрал на баща си*).

Totéž lze říct rovněž o česko-bulharském a bulharsko-českém slovníčku – jejich objem v dostatečné míře odpovídá potřebám a požadavkům uživatelů konverzace. Autorský kolektiv podává ve stručnosti i přehled bulharské mluvnice (základní charakteristické rysy bulharského jazyka z morfologického hlediska), výklad má

spíše informativní charakter, nedá se použít jako příručka pro samouky (což také přirozeně není cílem takovéhoto typu publikace).

Autoři se rozhodli zajímavým způsobem zaznamenávat bulharský zvuk [Ъ] v latince – pro jeho grafické zobrazení při transkripci bulharské výslovnosti vybrali znak Ə, takže např. česká otázka (str. 45) *Kde to mám podepsat?* je do bulharštiny přeložená jako *Къде да се подпиша?* s následující transkripcí: *KəDe da se potpišə?*

Za jeden z mála nedostatků považuji místy patrný vliv českého originálu na bulharský překlad na větné úrovni, hlavně pokud jde o slovosled (např. na str. 158: *Platí se tu za recept? – Плаща ли се тук за рецепта?*, správně Тук плаща ли се за рецепта?, na str. 140: *Kde je tady drogerie? – Къде има тука дрогерия?*, lépe Тук има ли дрогерия?) a příliš časté používání kondicionálu (např. na str. 150: *Je tady (v okolí) někdo, kdo by mi to pomohl opravit? – Има ли тука (наоколо) някого/някой, който би ми помогнал да оправя това?*, nebo na str. 168: *Měl bych se oholit. – Би трябвало да се избръсна.*). Použití tvarů podmiňovacího způsobu není samozřejmě chybné, ale v současném bulharském jazyce, zvlášť při každodenní komunikaci, je přirozenější použít jiné konstrukce, jako třeba *...който да ми помогне..., трябва да се избръсна* apod.

I přes výborné zpracování téměř všech tematických okruhů jsou přece jen některé, v nichž nacházíme jisté nepřesnosti: např. kapitola *Nakupování*, především pak pojmenování oblečení (např. na str. 143 *bokovky* jsou přeloženy jako *дълъг панталон*, přitom správný překlad je *панталон с ниска талия*, *kalhotky* jsou přeloženy jako *дамски долни гащички, пликчета*, přitom výraz *пликчета* se nepoužívá, autoři vynechali nejpoužívanější slovo *бикини*, apod.)

Zarážející je též strategie nakladatelství Lingea neuvádět jména členů autorského kolektivu; veškerou odpovědnost za výsledek tak nese výhradně Lingea, což také znamená, že na ni spadne – do značné míry neoprávněně – veškerá kritika v případě nepodařené publikace, ale na druhou stranu i to, že „slízne veškerou smetanu" – opět neoprávněně – v případě pozitivního hodnocení. Tato „industrializace" jazykových příruček projevující se mj. jejich autorskou anonymizací podle našeho názoru není strategie, kterou bychom jako odborníci-jazykovědci měli podporovat.

Na závěr můžeme konstatovat, že na českém trhu se objevila kvalitní česko-bulharská konverzační příručka, která pokračuje v mnohaleté lexikografické tradici bulharské a české jazykovědy. Tato konverzace příjemně překvapí dobře zpracovaným a systematizovaným jazykovým materiálem, zcela jistě poslouží českému turistovi, ale bude užitečná i pro každého, kdo se rozhodne seznámit se s bulharštinou a Bulharskem, studenty bulharštiny a bulharistiky (popř. balkanistiky) na českých univerzitách nevyjímaje.